

Partner aan het woord: de (toekomstige) zorgprofessional en gezondheidsvaardigheden

Bas Steunenbergh

7 November 2019, Netwerkbijeenkomst 3*G

Outline Workshop

- Werkgroep Alliantie
Gezondheidsvaardigheden Opleiding en
Onderwijs
- Leerdoelen Gezondheidsvaardigheden voor
zorg en welzijnopleidingen MBO/HBO
- Onderwijsmiddelen voor herkennen/signaleren
en bespreekbaar maken
- Oefenen met gezondheidsvaardigvriendelijk
beleid in (eigen) zorgorganisatie doorvoeren

Leerdoelen gezondheidsvaardigheden

■ 1. Definiëring, omvang en impact

-De student/ professional kan een definiëring van gezondheidsvaardigheden geven

-De student/ professional kan de verschillende niveaus gezondheidsvaardigheden benoemen

-De student/ professional kan de omvang van beperkte gezondheidsvaardigheden benoemen

-De student/ professional kan de impact van beperkte gezondheidsvaardigheden op iemands leven beschrijven

■ 2. Signaleren

De student/ professional kent en herkent de verschillende niveaus van gezondheidsvaardigheden en weet daar adequaat op in te spelen.

■ 3. Bruikbaarheid en toepasbaarheid van informatie

De student/ professional kan een vertrouwensband aangaan, informeren/ coachen passend bij het niveau gezondheidsvaardigheden van de cliënt/ patiënt.

Leerdoelen gezondheidsvaardigheden

- 4. Interventies

De student/ professional kan passende (wetenschappelijk onderbouwde) interventies vinden en toepassen die aansluiten bij het niveau van gezondheidsvaardigheden van de cliënt/ patiënt.

- 5. Evaluatie.

De student/ professional kan het proces en effect van zijn/ haar handelen evalueren.

- 6. Eigen regie.

De student/ professional ondersteunt en coacht de cliënt/ patiënt met beperkte gezondheidsvaardigheden in het nemen van eigen regie.

- 7. Reflectie.

De student/ professional reflecteert op zijn attitude en handelen bij met mensen met lagere gezondheidsvaardigheden.

Opleiding en Onderwijs

Gezondheidsvaardigheden | V... | Zorgonderwijs | de Alliantie Ge... | +

← → ↻ 🏠 🔒 https://www.gezondheidsvaardigheden.nl/aan-de-slag/zorgonderwijs/ ... 🔍 ☆ 🗄️ 🌐 ☰

Zoeken Voor wie

Gezondheidsvaardigheden als thema in alle zorg- en welzijnsopleidingen, dat is het doel. Maar ook extra aandacht voor gezondheidsvaardigheden tijdens nascholing. Hier vind je (gratis) trainingen voor de zorg- en welzijnsprofessional om meer rekening te houden met gezondheidsvaardigheden. De Alliantie Gezondheidsvaardigheden heeft ook een [werkgroep Opleiding en Onderwijs](#).

DCO Gezondheidsvaardigheden
Janneke Luiken

Workshop Bespreken van laaggeletterdheid

E-learning Aanpak van laaggeletterdheid

E-learning begrijpelijke etiketteksten opstellen

Gezondheidsvaardigheden in Zorg en Welzijn Opleidingen

Online training: 'Werken met mensen met een vluchtelingenachtergrond'

Leden en doelstelling

Gezondheidsvaardigheden | Werkgroep Opleiding en Onderwijs

https://www.gezondheidsvaardigheden.nl/over-de-alliantie/werkgroep-opleiding-en-onderwijs/

WERK GROEP OPLEIDING EN ONDERWIJS

Over de alliantie » Werkgroep Opleiding en Onderwijs

Werkgroep Opleiding en Onderwijs

De werkgroep Opleiding en Onderwijs van de Alliantie Gezondheidsvaardigheden stelt zichzelf als doel het begrip 'gezondheidsvaardigheden' (ook wel health literacy) en de impact daarvan op iemands gezondheid, breder bekend te maken onder opleiders van professionals in zorg en welzijn.

Het belang van aandacht voor gezondheidsvaardigheden in het onderwijs wordt ook verwoord in het advies van de commissie 'innovatie zorgberoepen en opleidingen' van het Zorginstituut Nederland in 2016 waarin functioneren, veerkracht en eigen regie van burgers centraal staan en beschreven wordt hoe belangrijk het is aandacht te hebben voor het ontwikkelen van gezondheidsvaardigheden van mensen.

Van professionals in zorg en welzijn wordt verwacht dat ze een definitie van gezondheidsvaardigheden kunnen geven, bewust zijn van de omvang en impact van beperkte gezondheidsvaardigheden, deze kunnen signaleren en hierop kunnen anticiperen.

Signaleren

Het herkennen van patiënten met beperkte gezondheidsvaardigheden is niet altijd eenvoudig. Van professionals wordt verwacht dat ze het gesprek aan gaan en daarbij beproefde methodes gebruiken.

Kennis delen

Een wijdverspreide definitie voor alle zorg- en welzijnsprofessionals is wenselijk. Daarom heeft de werkgroep een suggestie gedaan voor alle opleiders in de zorg; [Aandacht voor gezondheidsvaardigheden in het onderwijs](#).

Contact

Werkgroep Opleiding en Onderwijs

Voorzitter [Alja Bosch](#), Fontys Hogeschool HRM en Psychologie

Werkgroeleden:

- [Janneke Luiken](#); Hogeschool Utrecht
- [Bas Steunenberg](#); Hogeschool Utrecht
- [Suzanne de Pater](#); Hogeschool Rotterdam
- [Maaïke Kragting](#); Hogeschool Rotterdam
- [Marian Harink](#); Hogeschool Viaa
- [Mathilde Mastebroek](#);
- [Ghiselle Willems](#); Amsterdam UMC
- [Mirjam van Loo](#), Graafschap College
- [Hester van Bommel](#); Pharos

Health Literacy = Gezondheidsvaardigheden

Definitie:

Gezondheidsvaardigheden zijn de vaardigheden van individuen om informatie over gezondheid te verkrijgen, te begrijpen, en te gebruiken bij het nemen van gezondheidsgerelateerde beslissingen.

Bekijk: Filmpje met interview met 4 heren met lage gezondheidsvaardigheden:

- https://www.youtube.com/watch?v=E_RsiGdOhCM
- en/of Leen: <https://www.youtube.com/watch?v=Nk1MVD6CwH>
- of engelstalige Film: <http://HLS-EU>

Feiten en cijfers over laaggeletterdheid

- **1 op de 9 mensen** van 16 tot 65 jaar is laaggeletterd (12%): dat zijn 1,3 miljoen volwassenen die moeite hebben met lezen en schrijven;
- Naar schatting is 22% van de mensen van 55 tot 65 jaar laaggeletterd;
- Naar schatting is 40% van de mensen boven 65 jaar laaggeletterd;
- 65% van de laaggeletterden is autochtoon;
- 57% van de laaggeletterden werkt;
- 10% van de laaggeletterden is werkzaam in de in de zorg- en welzijnssector;
- Laaggeletterdheid kost de samenleving naar schatting 556 miljoen euro per jaar. 127 miljoen daarvan betreft kosten in de gezondheidszorg

Health literacy en gezondheid

Enkele bevindingen

- Hogere mortaliteit, bijv. door lagere therapietrouw (Baker 2007)
- Laaggeletterd: hogere prevalentie chronische aandoeningen
- Laaggeletterd: groter zorggebruik (*zelfrapportage*)

Problemen in de zorg

Risico momenten

- Aan de balie en de telefoon
- Tijdens het spreekuur
- Medicatie en (door)verwijzen

(Laag)geletterdheid

Niveau 1: zeer laag, functioneel analfabeet

Niveau 2: laag

Niveau 3: 'minimumniveau voor complexe
maatschappelijke
werkelijkheid'

Niveau 4/5 : hoog

3 componenten:

- Functionele HL (literacy, numeracy)
- Interactieve HL
- Kritische HL

Functionele HL

Fi uoy nac daer siht, tup ruoy tfel dnah no ruoy thgir redluohs dna
esiar eht thgir dnah ni the ria.

If you can read this, put your left hand on your right shoulder and
raise the right hand in the air.

3 componenten van HL:

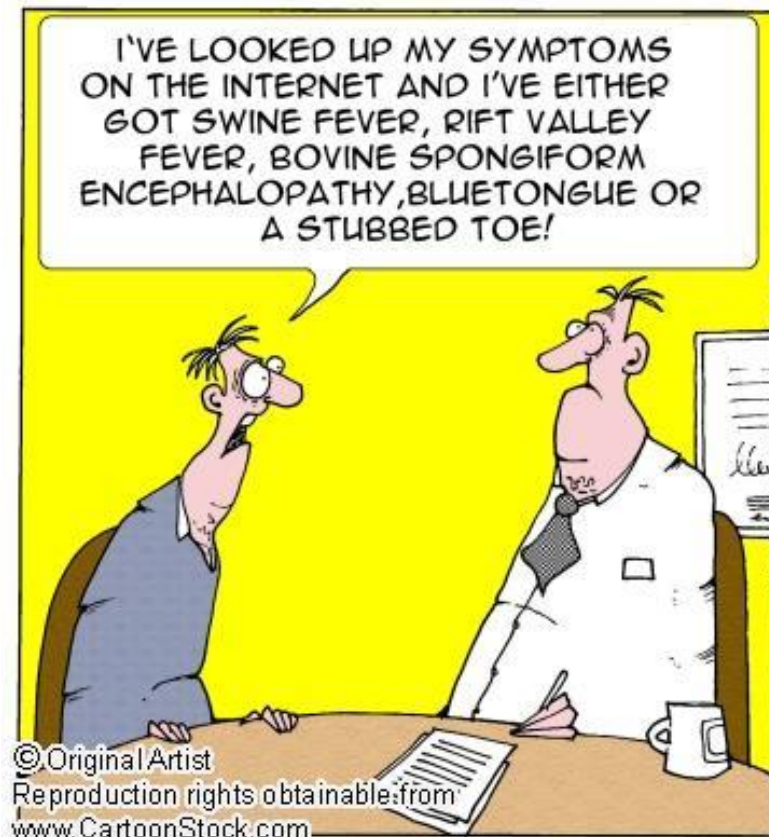
1. Functionele HL (literacy, numeracy)

2. Interactieve HL

- De juiste vragen stellen in de juiste
- Zelf op zoek gaan naar informatie
- Informatie toepassen op eigen leven

3. Kritische HL

- Kritisch analyseren van informatie
- Gebruik van informatie om meer controle op eigen leven uit te oefenen

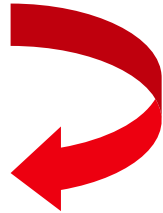

smoezen TOP10

Aan de balie en de telefoon

Risicomomenten

- Afspraak maken
- De weg vinden
- Op tijd komen
- Een telefoongesprek voeren
- Afspraken uit een telefoongesprek onthouden

Herkennen!

- Moeilijk: taboe
- Alarmbellen

1 Sorry, ik ben mijn bril vergeten

2 Kunt u dit voor mij invullen?
Ik schrijf zo onleesbaar

3 Die bijsluiters zijn zo ingewikkeld

4 Mijn kinderen doen de
boodschappen voor me

5 Nee, ik lees nooit, de televisie
geeft informatie genoeg

6 Dokter, ik ben mijn leesbril vergeten,
kunt u zeggen wat er staat?

7 Dat formulier vul ik thuis wel in

8 Die hoofdpijn gaat maar niet over

9 Oh, ik dacht dat die afspraak
morgen was

10 Ik kan niet lezen, omdat ik
woordblind ben.

Communicatie aanpassen, hoe doe je dat?

1. Gebruik van leken taal in plaats van medisch jargon
2. 2 Achterhalen wat de patiënt al weet (nieuwe informatie aan laten sluiten)
3. Patiënt terug laten vertellen wat je hebt uitgelegd ('teach back')
4. Beperken van het aantal nieuwe onderwerpen
5. Variëren van uitlegmethoden (voordoen, plaatjes: http://www.pharos.nl/documents/doc/begrijp-je-lichaam_volledigeversie.pdf)
6. Kern van het gesprek herhalen/samenvatten
7. Patiënt aanmoedigen vragen te stellen

Handig....

Links en websites

- In FysioPraxis drie artikelen over laaggeletterdheid:

Deel 1: [Wie is laaggeletterd in uw dagelijkse praktijk?](#)

Deel 2: [Hoe maakt u lees- en schrijfproblemen bespreekbaar?](#)

Deel 3: [Hoe verwijst u een patiënt door naar taalscholing?](#)

- HuisartMap/pdf 'Begrijp je lichaam'

http://www.pharos.nl/documents/doc/begrijp-je-lichaam_volledigeversie.pdf

- Leesniveaue tool

<https://www.accessibility.nl/kennisbank/tools/leesniveaue-tool>

- LHV Toolkit laaggeletterdheid

<https://www.lhv.nl/service/toolkit-laaggeletterdheid>

Welkom bij
THUISARTS.NL |

Q Trefwoord Zoeken Mene Blommestein huisarts

Op Thuisarts.nl vindt u informatie over ziekte en gezondheid.
Medische informatie van uw huisarts voor thuis.
Betrouwbaar, onafhankelijk en zonder reclame.

Zoeken op lichaamsdeel

Ga direct naar

- Tips voor een gezonde winter
- Inzakeerzorg
- Moet ik naar de dokter?

Actueel

- Gestart: darmkankeronderzoek
- Nu verkrijgbaar! De

Bestudeer/bekijk ter voorbereiding van het interview:

Toolkit Laaggeletterdheid; toolkit voor omgang met laaggeletterdheid in de huisartsenpraktijk .

Gezondheidsvaardigheden bepalen met **SBSQ-D**,

Bekijk: Filmpje met interview met **411**eren met lage gezondheidsvaardigheden:

https://www.youtube.com/watch?v=E_RsiGdOhCM

en/of Leen: <https://www.youtube.com/watch?v=Nk1MVD6CwHA#t=92>

Bekijk ook : www.steffie.nl → naar het ziekenhuis, (zie rechterkolom, scroll naar beneden) wat een indicatie geeft van het begripsniveau van mensen met lage gezondheids-vaardigheden

- <http://kennisbundel.vilans.nl/zelfmanagement-gezondheidsvaardigheden.html>

Kennisbundel Vilans

Gezondheidsvaardigheden | Vilans | Beter omgaan met beperkte... | Werkgroep Opleiding en Ond... | kennisbundel.vilans.nl/zelfmanagement-gezondheidsvaardigheden.html

INHOUD zoek... PRINT

Home > Gezondheidsvaardigheden

Gezondheidsvaardigheden

Mensen met een chronische aandoening hebben een continue uitdaging om eigen regie te houden over hun leven en hun zelfmanagement. Het krijgen en begrijpen van de juiste informatie en een goede relatie met zorgverleners is daarvoor belangrijk maar niet vanzelfsprekend. Zeker niet als mensen minder vaardig zijn om gezondheidsinformatie te begrijpen, bijvoorbeeld doordat zij dementie hebben, verstandelijk beperkt zijn of niet goed kunnen lezen of schrijven.

Ieder mens kan aangeven wat hij fijn vindt
Hoe beperkt sommige zorgvragers soms ook zijn in hun taalvaardigheid, communicatieve of cognitieve vaardigheden, iedereen is in staat om aan te geven wat hij prettig vindt. Het vraagt dat je de zorgvrager goed kent, goed observeert, afstemt en samenwerkt met zijn naasten.

Taal maakt gezonder
"Zorgverleners zien als eerste dat er taalproblemen zijn of dat mensen iets niet begrijpen. Daarom is hun signaleringsfunctie ontzettend belangrijk".

< Vorige pagina 6/10 Volgende pagina >

Oefenen met.....

- Herkennen
- Adviseren
- Beleid

Checklist voor toegankelijke website - Pharos

checklist_toegankelijke_inform... x Beter_omgaan_met_beperkte... x Werkgroep Opleiding en Ond... x +

kennisbundel.vilans.nl/docs/kennisbundel/Zelfmanagement/checklist_toegankelijke_informatie.pdf

1 van 2 Automatisch zoomen

Checklist Toegankelijke informatie

Voor voorlichtingstoepassingen zoals folders, flyers en films
Voor eHealth-toepassingen zoals websites, apps en patiënten informatie systemen

De eerste drie onderdelen van deze checklist gelden voor alle toepassingen. In het laatste onderdeel is er extra aandacht voor eHealth-toepassingen.

BETREKKEN GEBRUIKERS

Behoeftepeiling

- Is er bepaald voor welke gebruikersgroep de toepassing ontwikkeld of aangepast wordt?
- Is aan gebruikers gevraagd naar de behoefte aan deze informatie?
- Is aan gebruikers gevraagd welke vorm of toepassing hun voorkeur heeft?

Ontwikkeling

- Is aan gebruikers gevraagd welke boodschappen zij belangrijk vinden?
- Is de toepassing ontwikkeld met mogelijke vragen van gebruikers in gedachten?
- Zijn de gebruikers betrokken in de uitwerking van de vorm?

Testen

- Is de informatie in conceptversie getest door gebruikers?
- Is de informatie na ontwikkeling getest door gebruikers?
- Is duidelijk hoe de toepassing gebruikt moet worden en wat de meerwaarde is?
- Is het opleidings- en taalniveau van de testgroep bekend?

TEKST

Eenvoudig

- Wordt er gebruik gemaakt van korte zinnen en eenvoudige woorden?
- Wordt er gebruik gemaakt van actieve zinnen (zonder de werkwoorden 'zijn' en 'worden', bijvoorbeeld: de fysiotherapeut doet de oefeningen voor i.p.v.: de oefeningen worden voorgedaan door de fysiotherapeut)
- Worden tangconstructies vermeden? (Bijzin tussen de onderwerp en persoonsvorm)

checklist_toegankelijke_inform... x Beter_omgaan_met_beperkte... x Werkgroep Opleiding en Ond... x

kennisbundel.vilans.nl/docs/kennisbundel/Zelfmanagement/checklist_toegankelijke_informatie.pdf

2 van 2 Automatisch zoomen

eHealth-toepassingen zoals websites, apps en patiëntinformatiesystemen

Structuur

- Wordt de informatie verdeeld in korte stukjes?
- Is het keuzemenu eenvoudig?
- Is het makkelijk om terug te keren naar het hoofdmenu?
- Is het makkelijk terug te keren naar eerdere pagina's?
- Worden antwoorden tussendoor opgeslagen?

Gebruiksgemak

- Is het duidelijk voor de gebruiker in welke situatie deze toepassing gebruikt kan worden?
- Zijn de knoppen in de toepassing makkelijk te gebruiken?
- Voldoen de pictogrammen of icoontjes aan de gestelde eisen voor beeldmateriaal?
- Heeft de zoekfunctie een centrale plek in de toepassing?
- Worden in het zoekveld automatisch aanvulsuggesties gedaan (zoals bij google)?
- Is het aantal zoekresultaten beperkt tot maximaal 10?
- Wordt vermeden dat de gebruiker zelf berekeningen of interpretaties moet doen?
- Is het ook mogelijk om offline met de eHealth toepassing te werken?

Gesproken tekst

- Wordt in de toepassing gebruik gemaakt van gesproken tekst?
- Is het mogelijk de geschreven teksten hardop te laten voorlezen?
- Is het mogelijk het tempo van de voorleesfunctie aan te passen?

Meertaligheid

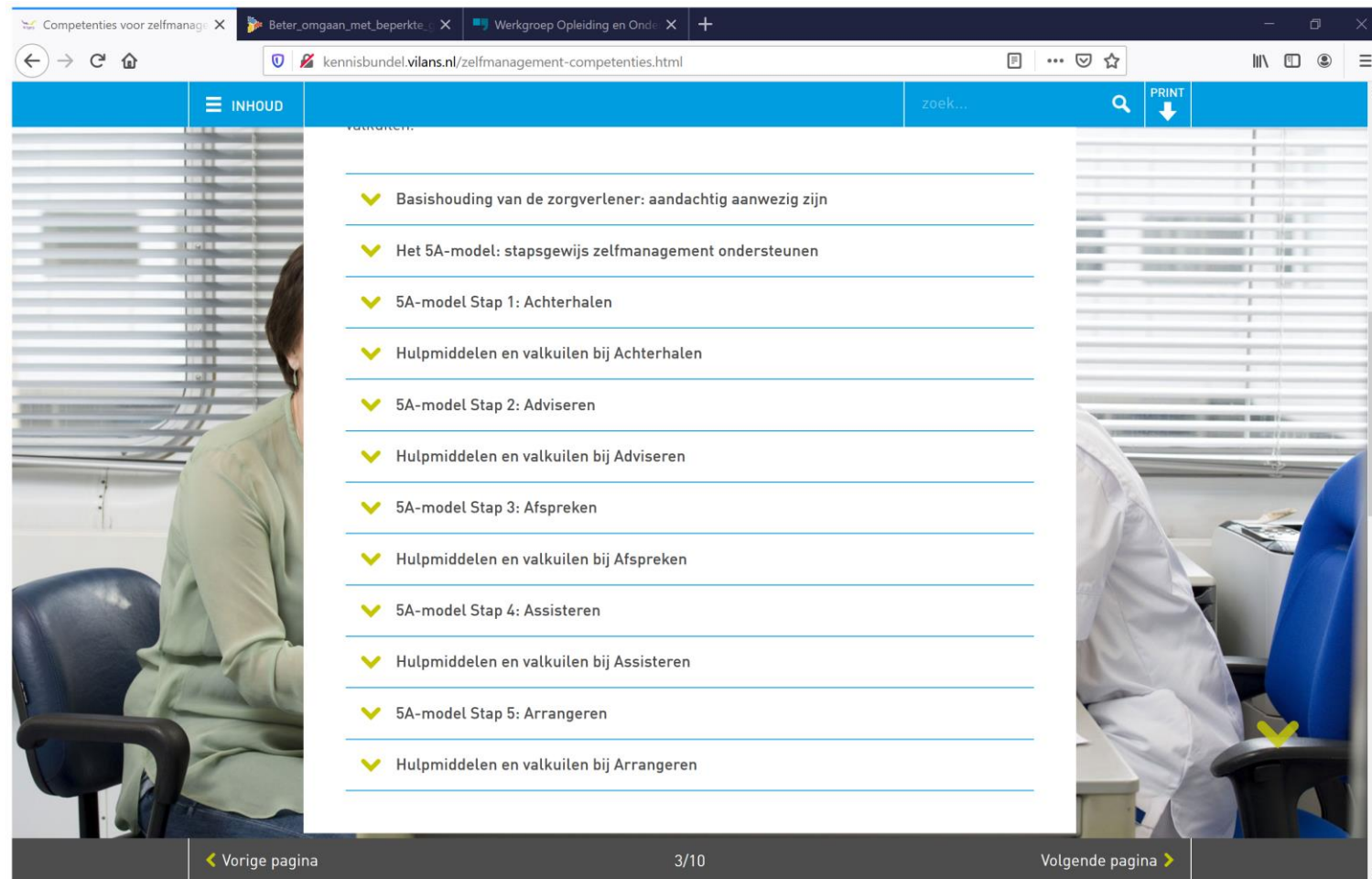
- Is het mogelijk verschillende talen te kiezen?
- Zijn er vertaalmogelijkheden via google translate?

Hulp

- Is er een doorverwijsmogelijkheid bij vragen? Kan je een telefoonnummer bellen?
- Is er een introductie/instructie(filmpje) over het gebruik van de toepassing beschikbaar?
- Staat dit filmpje aan het begin van de toepassing?
- Voldoet dit filmpje aan de eerder gestelde eisen?

Deze checklist is mede gebaseerd op een in de VS ontwikkeld instrument om gedrukt en audiovisueel voorlichtingsmateriaal voor patiënten te toetsen op begrijpelijkheid en toegankelijkheid voor alle patiënten; de PEMAT (Patient Education Materials Assessment Tool). Dit instrument is ontwikkeld om te beoordelen of patiënten de

5 A Model

Competenties voor zelfmanag... Beter omgaan met beperkte... Werkgroep Opleiding en Ond...
 kennisbundel.vilans.nl/zelfmanagement-competenties.html

INHOUD

zoek... PRINT

- ✓ Basishouding van de zorgverlener: aandachtig aanwezig zijn
- ✓ Het 5A-model: stapsgewijs zelfmanagement ondersteunen
- ✓ 5A-model Stap 1: Achterhalen
- ✓ Hulpmiddelen en valkuilen bij Achterhalen
- ✓ 5A-model Stap 2: Adviseren
- ✓ Hulpmiddelen en valkuilen bij Adviseren
- ✓ 5A-model Stap 3: Afspreken
- ✓ Hulpmiddelen en valkuilen bij Afspreken
- ✓ 5A-model Stap 4: Assisteren
- ✓ Hulpmiddelen en valkuilen bij Assisteren
- ✓ 5A-model Stap 5: Arrangeren
- ✓ Hulpmiddelen en valkuilen bij Arrangeren

← Vorige pagina 3/10 Volgende pagina →

Gezondheidsvaardigheid en beleid

Compenties voor zelf... x Beter omgaan met be... x Wel behoefte aan klare... x HU Bibliotheek - Hier k... x Zoekresultaten voor Ho... x PW Wel behoefte aan klare t... x

https://www.pw.nl/achtergrond/2019/wel-behoefte-aan-klare-taal-maar-keurmerk-overbodig

Contact | Inloggen

Pharmaceutisch WEEKBLAD

Bekijk het nieuwste nummer >

NIEUWS **ACHTERGROND** VASTE RUBRIEKEN ARCHIEF VACATURES

Zoeken... 🔍

Wel behoefte aan klare taal, maar keurmerk 'overbodig'

Laaggeletterdheid in apothek: taalniveau website en folders aanpassen

PW42 - 18-10-2019 | door Bas Steunenberg, Dirk Steijger, Hanneke Zwikker, Mark Slager en Rob Heerdink

Hoewel Nederlandse apothekers het lastig vinden laaggeletterdheid te herkennen, is de behoefte aan een Klare Taal Keurmerk gering. Dat komt naar voren uit onderzoek naar het Crystal Clear Mark, dat in Ierland is ontwikkeld om de farmaceutische zorg aan laaggeletterden te verbeteren. Nederlandse apothekers vinden het wel belangrijk dat het taalniveau van de website en folders wordt aangepast.

VACATURE LATEN OPVALLEN?

NIEUWSGIERIG? >>

Wilt u verder lezen? Wij gebruiken cookies op deze website, bekijk ons [cookiebeleid](#). [sluiten](#)

Health Literacy Quality Standards

- Welke van de 10 zijn er al in jullie eigen organisaties?
- Welke van de 10 zou je morgen graag doorvoeren?
- Kies 1 van de 10 en maak een stappenplan hoe dit beleid in te voeren in de eigen organisaties.